

Klassieke Muziekgeschiedenis Barok (1600 – 1750)

Eigenlijk is het woord Barok een hele negatieve benaming voor de periode tussen 1600 en 1750. Het waren de mensen die in de periode na de Barok leefden die deze naam aan de tijdsperiode gaven. Barok betekent “onnatuurlijk”. Dat is hoe de kunst uit deze periode dan ook gezien werd: te veel franje en de muziek was melodisch te ingewikkeld. In de 19^e eeuw verloor de benaming Barok zijn nare betekenis. Mensen beschouwden de periode vanaf dat moment niet langer als onnatuurlijk, maar de benaming bleef.

In de barok was het de adel (koning) die het voor het zeggen had. Onder de koning stonden de geestelijken (kerk) en daaronder de burgers. Een belangrijk machtsmiddel van de koning werd het leger. Deze zette hij in op het moment dat de burgers te mondig werden. Door ontwikkeling in de handel werden de burgers steeds rijker en beter opgeleid. Hierdoor begonnen ze ook steeds vaker hun vraagtekens bij de machthebbers te zetten en kwamen ze zo nu en dan in opstand.

Doordat de burgers steeds meer geld kregen, kregen zij ook meer interesse voor kunst. Ze konden het zichzelf nu immers veroorloven om naar een concert te gaan in een theater in plaats van naar de muziek te luisteren in de kerk.

Sommige rijke burgers investeerden al het geld wat zij hadden verdiend in kunst. Op deze manier maakten zij het voor kunstenaars mogelijk om zichzelf te ontwikkelen. Deze mensen noemen we mecenasen.

Affecten

In de Barok werd er gewerkt volgens de affectenleer. Kunstenaars hadden het idee dat er speciale formules bestonden om bij de luisteraar (muziek) of kijker (schilderkunst) een bepaalde emotie op te roepen. Volgens de kunstenaars bestonden er in totaal vijf belangrijke affecten:

- kwaadheid/razernij
- vreugde
- vurige liefde
- dodelijke droefheid
- rust/vertrouwen

In de Barok is alles heel erg over de top. De wereld lijkt op een groot toneelstuk. Pruiken, overdadige kleding en moeilijke taalgebruik, dat is typisch Barok.

De Muziek

Instrumentale muziek wordt in de Barok steeds belangrijker. Componisten komen erachter dat je op instrumenten hele andere dingen kunt bereiken dan met de stem. Ieder instrument heeft immers zijn eigen karakter.

De belangrijkste instrumenten uit de Barok zijn het Klavecimbel en het Orgel. Twee toetsinstrumenten waar veel muziek voor wordt geschreven. Het orgel wordt voornamelijk gebruikt voor de Kerkelijke muziek, terwijl het Klavecimbel wordt gebruikt voor de Wereldlijke muziek.

Naast de twee toetsinstrumenten nemen de strijkers en blazers een belangrijke rol in. Vooral de blazers geven de muziek een koninklijke klank.

Basso Continuo

Een andere belangrijke ontwikkeling in de Barok is de Basso Continuo. Het Klavecimbel speelt samen met de Cello de baspartij van een compositie. Beide instrumenten spelen meerdere noten tegelijk terwijl er maar 1 basmelodie genoteerd staat.

Dit werd als volgt opgelost:

De genoteerde basmelodie werd door de Cello gespeeld. Onder de melodie werden cijfers geschreven. Deze cijfers gaven aan welke akkoorden er op deze basnoot gespeeld konden worden. Het Klavecimbel gebruikte deze akkoorden als basis om overheen te improviseren.

Verschillende muzikale vormen

Door de ontwikkeling van de muziek ontstonden er ook verschillende vormen. Zie het als het verschil tussen een rustig popnummer of een hard rock lied. Ze moeten allebei aan verschillende eisen om zo te klinken.

Concerto Grosso

Een afgeleide van de Concertatostijl uit de Renaissance. Een kleine groep uit het orkest wordt steeds afgewisseld met een grote groep uit het orkest

Fuga

De Fuga is een polyfone compositie. Er is één hoofdthema wat in iedere stem herhaald wordt. Vervolgens wordt er met het thema gespeeld. Het kan verlengd worden, verkort, achterstevoren gespeeld enzovoort.

Suite

De suite is een reeks van dansen die achter elkaar gespeeld worden. Iedere dans heeft zijn eigen kenmerken.

Sonate

Een compositie voor één of meerdere instrumenten. Vaak wordt er naast deze instrumenten een Basso Continuo gespeeld door het Klavecimbel. Bij een duo sonate spelen er dus 2 instrumenten plus het Klavecimbel.

Opera

Een andere vorm van muziek die in de Barok groot werd was de Opera. Naast muziek en zang werd hier ook toneelspel en beeldende kunst (decor) aan het publiek getoond. De eerste opera's vertelde vooral veel verhalen uit de Griekse Mythologie. De Italiaanse componist Claudio Monteverdi wordt gezien als de grondlegger van de opera zoals wij deze nu kennen. Hij greep met zijn opera's terug op een manier van verhalen vertellen zoals de oude Grieken dat hadden gedaan.

Naast deze "serieuze" opera's (ook wel Opera Seria) genoemd, ontwikkelde zich ook Opera Buffa. Volksopera's die verhalen vertelden waar mensen zich in konden herkennen. Overigens was het tot aan het begin van de 20e eeuw heel erg gebruikelijk om tijdens de opera met hele andere dingen bezig te zijn. Terwijl de opera op de achtergrond werd uitgevoerd zaten mensen vaak te eten, te kaarten of met elkaar te praten. Mensen kwamen vaak voor één bekend nummer of voor één bepaalde artiest. Alleen wanneer deze te zien of te horen was, was het publiek stil en zaten zij aandachtig te kijken en te luisteren.

Claudio Monteverdi

Landen

De belangrijke ontwikkelingen binnen de Barok vonden plaats in twee landen: Italië en Duitsland.

Italië

De Italiaanse Barok muziek kent veel pracht en praal. In Italië konden er niet genoeg noten in 1 zin zitten. Alles werd versierd, geen enkele melodie ontkwam er aan.

Tijdens de Opera's waren de zangeressen en de castraten (mannen die gecastreerd werden om hoog te kunnen blijven zingen) de grote sterren. Hoe hoger een zangeres of castraat kon zingen hoe meer fans zij kregen.

De belangrijkste Italiaanse componist uit de Barok was Antonio Vivaldi. Hij schreef onder andere de Vier Jaargetijden. Een compositie die vandaag de dag nog veel uitgevoerd wordt.

Duitsland

De Duitse muziek was heel anders dan de Italiaanse pracht en praal. Het was een stuk somberder, maar gek genoeg ook een stuk ingewikkelder. De Italiaanse muziek was namelijk vrij homofoon, terwijl de Duitse muziek veel meer polyfoon was. De Fuga is een typisch Duitse compositie vorm. Hierin kan de componist duidelijk laten horen hoe hij polyfoon te werk kan gaan. Alhoewel polyfonie belangrijk was, moesten de Duitse componisten niks hebben van de pracht en praal van de Italiaanse componisten.

Johann Sebastiaan Bach is niet alleen de belangrijkste componist uit de Duitse Barok, maar ook de belangrijkste componist uit de gehele Barok. Volgens sommige is hij zelf de belangrijkste componist die ooit geleefd heeft. Bach maakte vooral Geestelijke muziek op orgel en Klavecimbel. Maar ook Bach zijn Brandenburger Concerten die hij componeerde voor Markgraaf van Brandenburg Christian Ludwig.

Antonio Vivaldi

Johann Sebastiaan Bach